

M

Kertomus tutkimuksista Laitilan Kansakoulu-
si Raitiusmäellä kesällä 1912

[Kertomukseen kuuluu 2 karttaa ja 5 valokuvaa sekä H. M. L.
6109:14-27]

Laitilan tunnetusta Raitiusmäestä on julkaistu kart-
ta A. Hackmanin teoksessa Die ästere Eisenzeit s. 50, jonka
ohessa paikan luonnosta on siinä selostettu. Tutkin yliopp.
V. W. Fosslomin avustamana tällä mäellä 2 ennen Futhlin-
tonia hautakumpua, jotka sijaitsivat maen yli kuckevan raja-
aidan W puolella (Marttin)-Eron maalla.

Kumpu d. (Kummun suurusta) (Hackmanin kartassa kummuista a toinen E)
oli 10 x 9 m. Korkeus E sijalla oli 60 cm, S puolelta ehkä hiu-
kan enempi. Kummun keskusta oli kuopalle painuneet
sillä kohtaa kuin kartasta lähemmin näkyy, n. 20 cm. sy-
västä. Maa oli ylt' yleensä ruohon peittämä, keskusta kate-
tiin vaivasta. - Tutkimus alettiin niin että ensin poistet-
tiin turve 10-15 cm. vahvuudesta. Täälläin osoittike kum-
pu olevan muodostettu vain yhdestä kivikerroksesta, joka
oli epätasaisesti ladattu kuin katukivitys. Kuopan kohta
sen sijaan on kiveämätöntä, pehmeätä kestävästä hietaa.

Kun kumpu sitte Futhliniin huomattiin sen rakenne
seuraavaksi. Pitkin reunoja S puolella joka oli korkein,
oli kulttuurimaan vahvuus 30-35 cm. Siinä oli aina n.
5-8 cm. vahva nokikerros, jonka yläpuolella oli 2 kerrosta
katukiven kokoisia kiviä. - ^{reunassa, ks. kartta!} E reunalta taas oli aina
n. 20 cm. vahva 2 m. leveä nokikerros, jossa oli pienen hiellä
ja jonkun verran palaneita kiviä, kuitenkin vähempi
kuin kummussa yleensä muualla. Rovion sija?

Mitä tulee keskustaan, näkyi siinä pehmeänä hieksa-
sa ylinnä pintaan asti ulottuvat kahdet suuret munamaiset
kivet rinnan. Kivien suuruus oli 30×35 ja 30×40 cm. Ni-
iden alla jatkui edelleen hietakerros. 45 cm. syvässä tuii van-
taan 2 suurta laakakiveä, mitkä olivat vinovinkeleinä
toisistaan vastaan. Kun niiden pinta oli kokonaan pal-
jastettu, näkyi että ne alkuaan olivat olleet yhtenä mah-
dotonnan suurena laakana, 190×90 cm., mutta että laaka
oli katkennut keskeistä ylää olevan maan painosta, joten
pinta ymmärrettävästi on muodostunut nalkoksi, maa kun
oli päässyt painumaan alas. — Laakakiven alla näkyi
ontelo, "jonne väräinen kissa hyvin siinä päässyt." Kivi lepäi
näet sen ääriä myöten asetettujen kivien nojassa jonkinlei-
sena kattona. Kun se poistettiin, näkyi että hautakuoppa-
kin oli tuon keittaisen hiekan täyttämä. Kun sitä alettiin
lastoilla tutkia, tavattiin ennen pitkää pötkerun luun kapp-
leita, joita tuii ennen pitkää suuri joukko. Luiden joukossa
oli pronssi- ja rautaesinefragmentteja, ilmeisesti jätteitä
pötköroviska mukana olleista esineistä. Sen sijan hiiliä
tässä kuopassa ei ollut nimeltikään, ja muutkin olivat val-
keat, pestyt(?) — Kuopan syvyys oli 20-30 cm., joten siis hau-
takuopan pohja oli 65-75 cm. syvempänä nyk. maan pin-
taa kummun keskeistä olevassa nalkossa, joka se taas oli
painunut 25-30 cm.

Kummun rakenteesta voi siis tehdä seuraavat
johtopäätökset. Tasaiseen maahan on ensin kaivettu 35-40
cm. syvä, n. 1 m. levyinen ja pituinen kuoppa, joka pohjustet-
tiin ja reunustettiin kivillä. Tähän tuotiin muutama — tai
säämässä sitä ei ole — kiekkoa hietaa jonka joukkoon pan-
tiin rovison jätteet hiilestä puhdistettuina. Rovio on ehto-
seisonut n. 3 m. NE tästä paikasta. Hautakuoppa peitet-
tiin sille tuolla erikoisesti hankitulla laakakivellä.
Tämän jälkeen rakennettiin ympäröivälle tasaiselle
maalle kivilatomus-kivitys, mutta keskus jätettiin kiveä
mättä sekä täytettiin tuolla hienomalla sannalla, lo-
paksi merkiten se noilla kahdella munamaisella kivellä.

Pöytärovion kiviä ehkä käytettiin hautakamman luomiseen, koska muistamme otakuitun rovioreijän olleen kivistä kōyhän kun taas eiaät kummun kivet olivat hauraat ja todennäköisesti tulena olleet.

Kummusta tavatut löytöt ovat luettelut H.M.I. 6109:18-27.

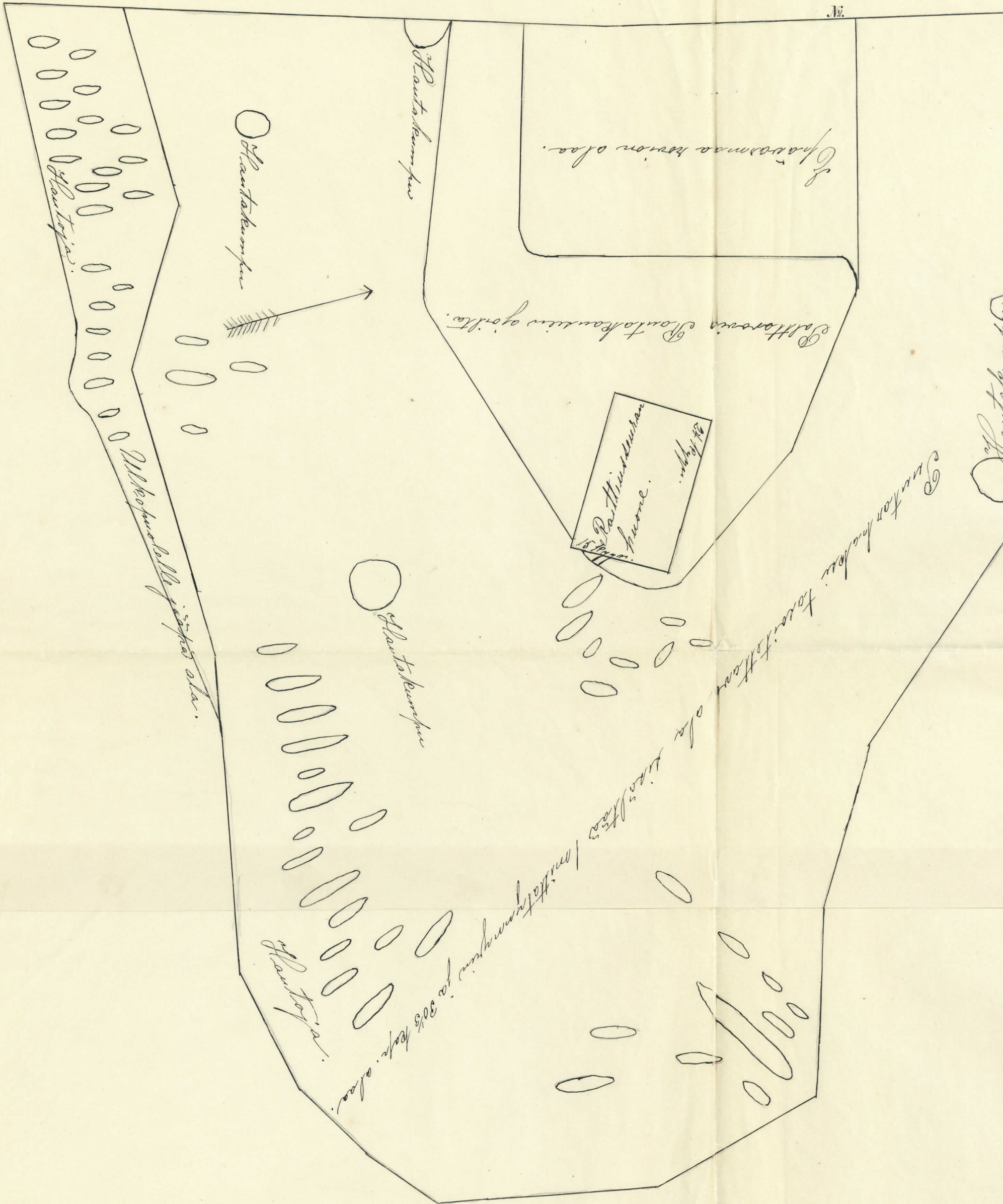
Kumpu c., edellisestä n. 3 m. S, hietakuopan reunalla ja siihen jo osaksi rauenneena. Kummun suoruus oli n. 4,70 x 5 m., korkeus 50 cm. Pinta oli tässäkin nurmettuut ja kasvoi katajaa. Kun ne poistettiin näkyi selvästi etä kummun keskusta oli nothake painunut. Itse kummun madoo. ti katukivityksen tapainen kivitys, n. 25 cm. vahva. Sen alla oli n. 10 cm. vahva noki- tai kulltanikerros, jonka alla alkoi liikkumaton pohjamaa. SW päässä kumpua aivan hietakuopan rajalla oli tässä n. 50 cm. vahva kivikerros, joka oli muodostunut suureltaisista, hauraiksi palaneista kivistä, alempana oli n. 15-20 cm. vahva nokiekerros. Ilmeisesti oli tämä pöytärovion sija.

Notkon alla oli 2,10 x 90 à 40 cm. suuri ala, joka oli muodostettu permeistä keittäisistä hiedasta, mikä erosi täydeisistä ympäröivästä maasta ja ilmeisesti oli paikalle kaanettu. Sen syvyys oli paikoin 70 cm. W puoleinen pää oli kiveistää ja siinä tuli 25 cm. syvyydessä vastaan joukko siviastian kappaleita. Niiden alla alkoi kivilaakeri. Samoin oli laita mentäessä E suuntaan, jossa 25 cm. syvällä tuli suuren kiven yläpuolella esiin katkeama pronssisormukset. Kun kivet poistettiin, tuli sellaisia vastaan toinen kerros. Niitä oli vauankin pitkin kuopan E reunaa, jossa ne näyttivät lasten seinäksi. Notkon N-pää oli taas kiveistön, mutta täällä tuli notkon ulkopuolella 70 cm. syvällä suuren kiven kyljestä esiin pronssinen rannerengas.

Kummusta tavatut löytöt ovat luettelut H.M.I. 6109:14-17.

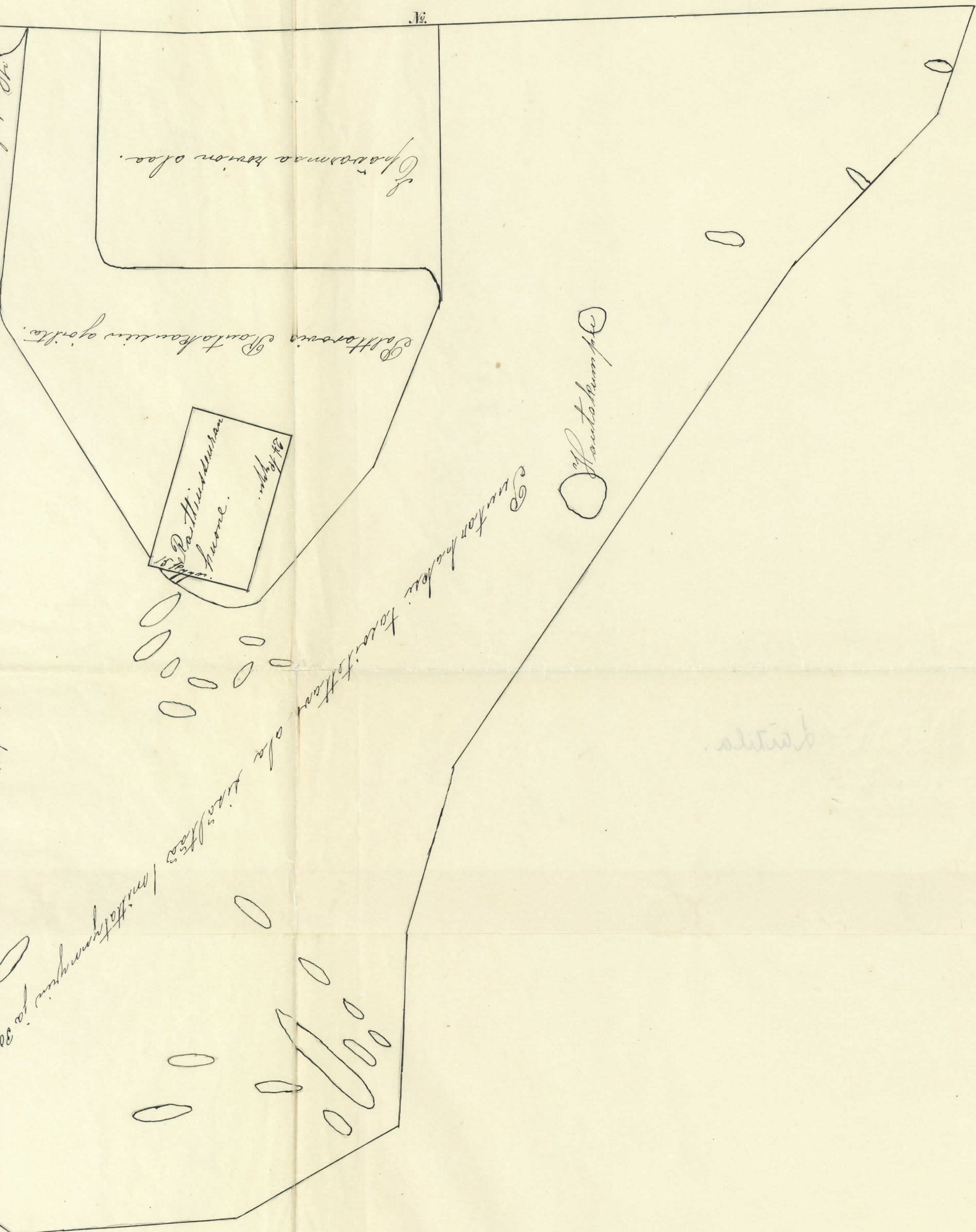
Heeringissä 15 p. Elok. 1912

A. M. Taares

den 18.....

N.

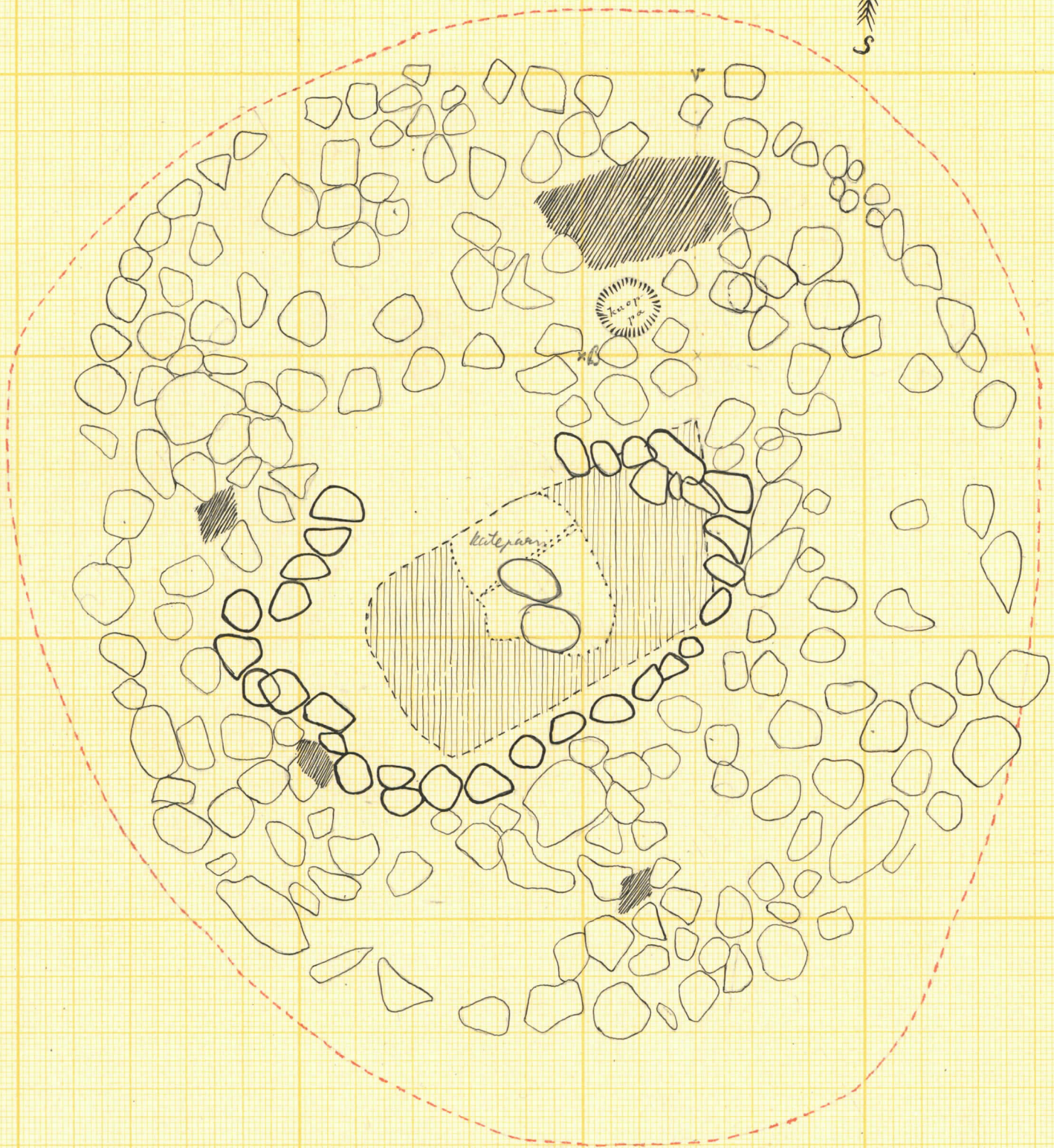
Slottskällarens

0 Skala 1 m

Laitila Kansakoulumäki.

kumpu d.

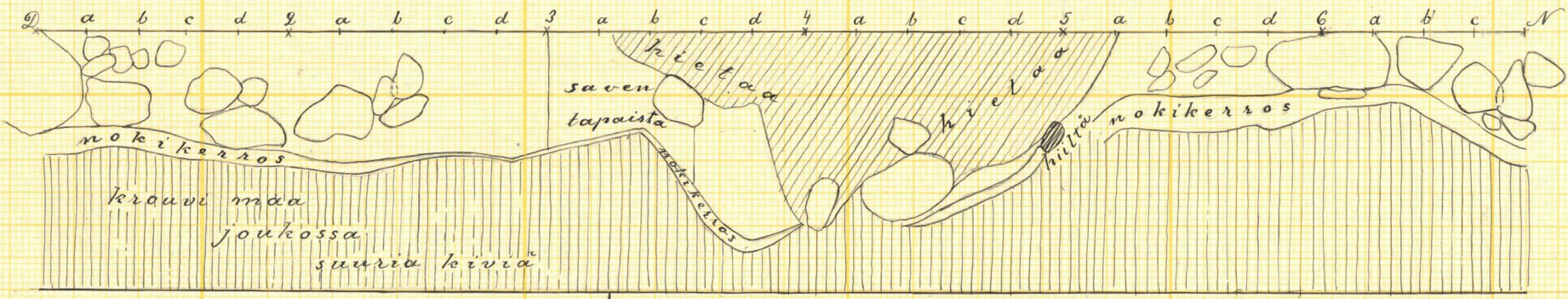
/// = kiviä

kuulunut kesäkuu 1912 a.m.t.

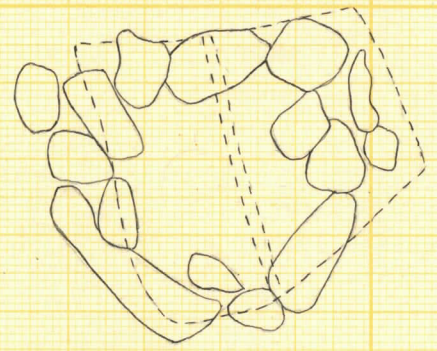
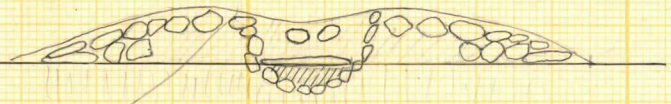
Laitila Kansakoulumäki (Martin-Eron Myllymäki) kumpu d, läpil. linjalta D - N.

10cm 1m

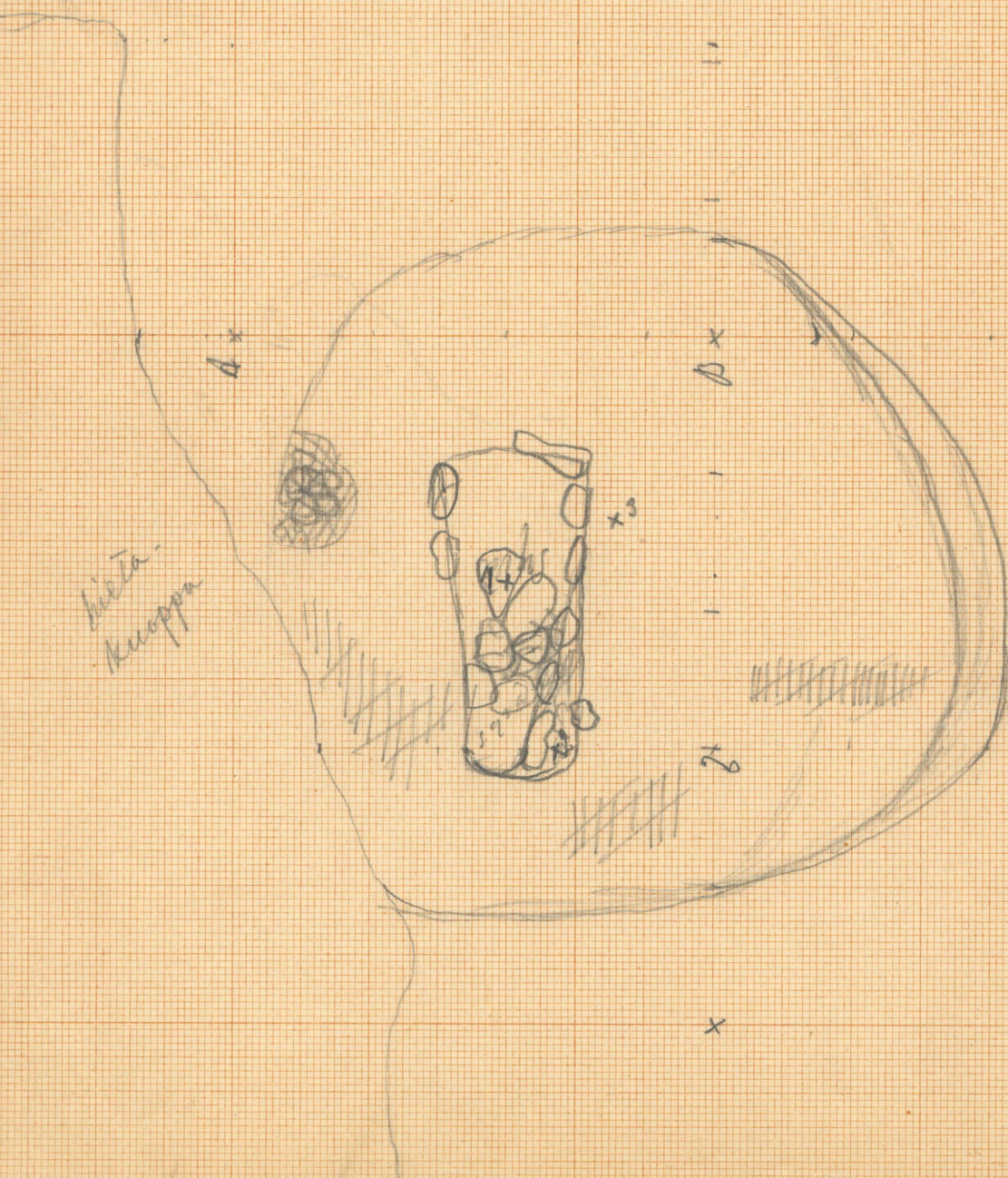
Haudan pohja. Pilkkuviiva on paasi.

Arviosta profiili

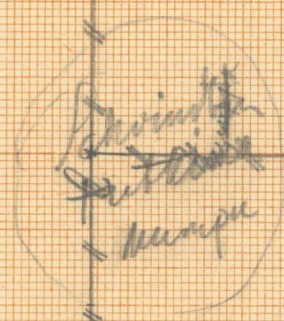
4/3.10

hautausmaa

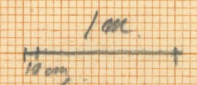
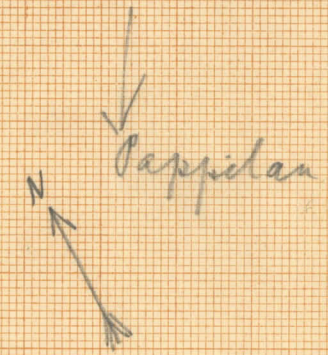

ruokka 7.00

- 1. sormes
 - 2. seiraattori
 - 3. rannepuut
- ruokka

Raittiustalon
eli
Rukoushuoneen
maata

Laitilan Kirkonkylän
Kansakoulun maahan hautausmaa

2/7 1922 A.H.T.

Laitila. Kansakoulunmäki ^{no. 2441.}

Laitila. Kansakoulunmäki ^{no. 2444.} kumpu d.

Laitila. Kansakoulumäki. Etualassa Kump-
pu d. ^{lev. 2443.}

Laitila. Kansakoulumäki. Kump-
pu d. kuorittuna. ^{lev. 2436.}

Kansakoulumäki. Kumpun d. hauta. ^{lev. 2445.}

Laitila Kansakoulumäki. ^{no. 2446.} Kumpu
C Kuorituna.

Laitila. Kansakoulumäki. ^{no. 2442.} Kumpu C
Tutkituna.